

بسم الله الرحمن الرحيم

نشست مشورتی سران کشورهای آسیای مرکزی - حال و آینده

(ترجمه)

خبر:

شوکت میرضیایف، رئیس جمهور ازبیکستان در ششمین نشست مشورتی رؤسای کشورهای آسیای مرکزی که به تاریخ ۹ اوت/اگوست در شهر آستانه پایتخت قزاقستان برگزار شد، شرکت کرد. هم‌چنین در این مراسم که به ریاست قاسم جومارت توکایف رئیس جمهور قزاقستان برگزار شد. صدر جباروف رئیس جمهور قرغیزستان، امام علی رحمان رئیس جمهور تاجیکستان و سردار بردی محمداف رئیس جمهور ترکمنستان نیز حضور داشتند. علاوه بر این، الهام علی‌اف رئیس جمهور آذربایجان و کاخا ایمنادزه رئیس مرکز منطقه‌ای دیپلماسی پیشگیرانه سازمان ملل برای کشورهای آسیای مرکزی، نیز به عنوان مهمانان افتخاری در این نشست شرکت کردند. (منبع: وبسایت ریاست جمهوری، 2024/8/9)

تبصره:

می‌توان گفت که این نشست مشورتی نسبت به نشست‌های قبلی از چند لحاظ به صورت متفاوت برگزار شد. در نشست‌های گذشته هر کشور نگرانی‌ها و مشکلات خود را مطرح می‌کرد و روند وحدت و یک‌پارچگی در حالت ضمنی باقی می‌ماند. اما این بار مسأله وحدت و یک‌پارچگی به عنوان موضوع اصلی مطرح شد. به عنوان مثال، شوکت میرضیایف پیشنهادهایی برای توسعه همکاری‌ها در زمینه‌های تجارت، صنعت، خدمات لوژستیک، محیط زیست و انرژی ارائه داد. قاسم جومارت توکایف اظهار داشت: «آینده منطقه ما به جستجوی مشترک برای یافتن پاسخ‌های مناسب به تمامی چالش‌های داخلی و خارجی وابسته است. هم‌چنین کشورهای آسیای مرکزی اکنون همکاری‌های خود را در زمینه دفاعی تقویت خواهند کرد.» رئیس جمهور تاجیکستان، امام علی رحمان گفت: «با توجه به شرایط فعلی تغییرات سریع در جهان، نیاز به ایجاد یک موضع مشترک در مورد آینده آسیای مرکزی وجود دارد.»

اگر از منظر وضعیت بین‌المللی امروز و جنبه‌های جیوپولیتیکی به موضوع نگاه کنیم، درمی‌یابیم که این اظهارات بیشتر با طرح‌ها و خواسته‌های استراتژیک غرب به‌ویژه آمریکا همخوانی دارد. زیرا آمریکا به‌خوبی می‌داند که برای کشورهای منطقه به تنهایی کاهش وابستگی به روسیه دشوار خواهد بود. بنابراین آمریکا تلاش می‌کند این پنج کشور را متحد کرده و آن‌ها را به یک نیروی واحد تبدیل کند که قادر به مقاومت در برابر فشارهای روسیه و سایر تهدیدات باشد. به این ترتیب، مواضع کشورهای آسیای مرکزی یکپارچه شده، همکاری‌های اقتصادی و اجتماعی متقابل تقویت می‌شود و وابستگی به روسیه به حداقل می‌رسد.

با این حال، نباید فراموش کرد که آمریکا می‌خواهد این همگرایی و یک‌پارچگی به گونه‌ای انجام شود که تنها منافع خودش را تأمین کند. اگر به وحدت کشورهای منطقه از منظر شرع نگاه کنیم، قطعاً این امر خوب و پسندیده است، به شرط آن که از ملی‌گرایی یا قومیت خالی باشد. بنابراین، وحدت باید بر اساس اصول اسلامی خالص باشد، نه بر اساس آنچه که قدرت‌های

استعماری مانند آمریکا می‌خواهند. با این حال با توجه به شرایط موجود، اسلام هر نوع وحدت و نزدیکی میان مسلمانان را تقویت و حمایت می‌کند، زیرا الله سبحانه و تعالی می‌فرماید:

﴿إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ﴾ [انبیاء: ۹۲]

ترجمه: به راستی این امت شماست؛ امتی واحد و یکپارچه و من پروردگار شما هستم؛ پس مرا عبادت و پرستش کنید.

در اینجا باید تأکید کرد که وحدت کشورهای منطقه بر اساس پروژه‌های آمریکایی به حل کامل مشکلات مسلمانان آسیای مرکزی نخواهد انجامید و این کشورها همچنان عقب‌افتاده و ضعیف باقی خواهند ماند، زیرا مرزهای ساختگی فعلی به جداسازی آن‌ها ادامه خواهند داد. این مسئله از آن جایی قابل درک است که مقامات آمریکایی در سفرهای خود به منطقه، همیشه حمایت از حاکمیت و استقلال کشورهای ملی را تأکید می‌کنند و هرگز از بحث در مورد تقویت مرزها غافل نمی‌شوند. بنابراین آمریکا به آسیای مرکزی قوی به معنای واقعی نیاز نداشته، بلکه می‌خواهد کشورهای ضعیف و عقب‌افتاده در کنار هم باشند تا در برابر روسیه بایستند و تنها منافع آمریکا را تأمین کنند.

بحث درباره تقویت روابط در نشست مشورتی، به احتمال زیاد، اجرای آن همچنان دشوار به نظر می‌رسد. برای این که این پیشنهادات به واقعیت تبدیل شود، باید دو عامل بسیار مهم در نظر گرفته شود: اولاً باید ادامه‌دار بودن مشغولیت روسیه به جنگ اوکراین تضمین شود و ثانیاً لازم است رؤسای منطقه اراده و شجاعت سیاسی قوی داشته باشند!

علاوه بر این، برخی اقدامات کوچکتر تقریباً به پایان رسیده است، از جمله ارائه کمک‌های انسانی متقابل و تمدید مدت اقامت اتباع کشورهای همسایه. با این حال، نمی‌توان این موارد را به‌عنوان دستاوردهای بزرگ به شمار آورد، زیرا این مسائل در واقع بسیار کوچک‌تر از آن هستند که به فرصت‌های عظیم آسیای مرکزی پاسخ دهند. به عنوان مثال، ایجاد سیستم تجارت آزاد در منطقه تأثیرات و فواید بسیار زیادی خواهد داشت. اما در واقع، حجم تجارت منطقه‌ای امروز و مجموع فروش کالاها هنوز نسبتاً کوچک است. علاوه بر این، حتی در وضعیت کنونی، امکان کاهش مرزها به حدی که تقریباً محو شود وجود دارد. اگر این اتفاق بیفتد، تصور کنید چه مقدار پیشرفت و نتایج مثبت برای مسلمانان منطقه خواهد داشت!

بلی، هنوز این فرصت‌های بزرگ توسط کشورهای دشمن و استعمارگر مانند روسیه بسته شده است. نیاز به یک مبدأ قوی و صحیح برای وحدت ازبیکستان و کشورهای اسلامی همجوار آن وجود دارد. این مبدأ قطعاً مبدأ اسلام و عقیده اسلامی مبتنی بر حق و عدالت است! بر هیچ کس پوشیده نیست که دین اسلام نعمتی بزرگ از سوی الله متعال است و ملت‌های مختلف را به برادر تبدیل کرده است. همچنین، اسلام خود قادر است این مرزها و موانع مصنوعی میان فرزندان امت اسلامی را از بین ببرد.

بنابراین اگر رؤسای دولت‌های منطقه در ادعاهای خود درباره وحدت صادق هستند، باید از روی آوردن به کشورهای استعمارگر برای جستجوی راه‌حل‌ها دست بردارند و به اسلام روی آورند و آن را در تمامی امور خود به کار بندند. تنها در این صورت است که از باتلاق وابستگی، ضعف و عقب‌افتادگی خارج خواهند شد و کرامت، عظمت و قدرت را به دست خواهند آورد، محبت مردم کشورشان را جلب نموده، دعای آن‌ها را دریافت خواهند کرد و از همه مهم‌تر رضایت الله متعال را کسب خواهند کرد:

﴿...وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ [مائده: ۲]

ترجمه: و با یکدیگر بر نیکی و پرهیزکاری همکاری نمائید و همدیگر را بر انجام گناه و تجاوز یاری نکنید. و تقوای الهی پیشه سازید که به راستی مجازات الله، سخت و شدید است.

مترجم: عبدالرحمن مستنصر